

Rahandusministeerium
delta@fin.ee

Teie 12.09.2025

nr 1.1-10.1/4036-1

Meie 26.09.2025

nr 11.1-1/25/1849-2

Arvamus riigihangete seaduse muutmise seaduse kohta

Lugupeetud minister

Edastame Riigi Tugiteenuste Keskuse arvamuse ja ettepanekud Rahandusministeeriumi poolt 12. septembril 2025.a. (nr 1.1-10.1/4036-1) esitatud riigihangete seaduse muutmise seaduse eelnõule.

1. Teeme ettepaneku kaaluda eelnõu § 1 punktides 2-5 toodud RHS § 14 lõiget 1 puudutavad muudatused järgmiselt:

„(1) Lihthanke piirmäära käesoleva seaduse tähenduses kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.“

Selgitus: Eelnõu seletuskirjas on küll märgitud, et nimetatud muudatusettepanekust on praegu loobutud, kuivõrd see oleks väljakujunenud hankepraktikat arvestades hetkel vähese mõjuulatusega ja seetõttu väheotstarbekas, ent kahjuks ei ole sellisest üldsõnalisest konstateeringust võimalik aru saada, mis on tegelikud loobumise põhjused. Leiame, et antud muudatus tooks kaasa mitmeid positiivseid mõjusid:

1) kiirem reageerimine muutustele – majandusolukord on praegusel ajal kiires muutumises ja riigihankes pakutavaid hindasid mõjutavad volatiilselt nii inflatsioon, turuolukorra muutused kui ka tööjõukulud. Piirmäärade kehtestamine ministri määrusega võimaldab kiiremini kohanduda vastavalt tegelikule olukorrale. See võimaldab määruste kaudu kehtestada sisuliselt põhjendatud ja ajakohased piirmäärad, mis vastavad praktikale.

2) vähem bürokraatiat - Vabariigi Valitsuse määruse kehtestamine on oluliselt lihtsam ja kiirem protsess, mis vähendab bürokraatiat ja võimaldab ressursside säästlikumat kasutamist.

3) õigustehniliselt on korrektne eristada üldnorme ja tehnilisi detaile - piirmäärad on tehnilise iseloomuga regulatsioon, mitte poliitilise sisuga otsus. Sellised detailid sobivad paremini Vabariigi Valitsuse tasandil reguleerimiseks, mitte seaduse tasemel, kus fookus peaks olema üldpõhimõtetel.

4) järjepidevus teiste valdkondadega - paljudes teistes valdkondades (nt sotsiaaltoetuste määrad, maksuvaba tulu piirmäärad, EL toetuste tagasinõudmise määrad jne) on summalised

Lõkke 4 / 10122 Tallinn / 663 8200 / info@rtk.ee / www.rtk.ee / Registrikood 70007340

piirid kehtestatud määrusega, mitte seaduses. See looks õigusloome ühtsuse ja loogilise struktuuri, kus seadus sätestab üldpõhimõtted ja määrus detailid.

2. Teeme ettepaneku muuta eelnõu p 57 ja sõnastada § 117 lg 1¹ järgmiselt:

„(1¹) Käesoleva seaduse § 114 lõikes 1¹ sätestatud juhul ei ole hankija kohustatud hindama üksnes vastavaks tunnistatud pakkumusi.“.

Selgitus: Juhime tähelepanu, et meie hinnangul ja seletuskirjast nähtuvalt on § 117 lg 1¹ kehtestamise vajadus on tingitud § 114 lg 1¹ tulenevast võimalusest.

3. Teeme ettepaneku viia eelnõu seletuskirja lk 24 kolmanda lõike selgitus kooskõlla eelnõus tehtava muudatusega järgmiselt:

“Punktiga 34 muudetakse § 83 lõiget 3, asendades raamlepingu alusel esitatavate andmete arvestusperioodi alguspunkti. Sõna “sõlmimisest” asendatakse sõnadega “kehtivusaja algusest”. Muudatuse eesmärk on vähendada hankijate töökoormust ja muuta aruandluskohustus loogilisemaks.”.

4. Teeme ettepaneku täiendada eelnõud RHS § 60 lg 2 esimene lause muutmisena järgmises sõnastuses:

„(2) - “Hankija peab vastavaks tunnistatud pakkumuste ja etapi viisi peetavate läbirääkimiste puhul kõikide edasiste pakkumuste üle läbirääkimisi, et valida välja edukas pakkumus.“.

või alternatiivselt, täiendada eelnõud § 60 lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) - “Innovatsioonipartnerluses peab hankija vastavaks tunnistatud pakkumuste ja etapi viisi peetavate läbirääkimiste puhul kõikide edasiste pakkumuste üle läbirääkimisi, et valida välja edukas pakkumus.“.

Selgitus: Vastupidiselt väljakuulutamisetähtaegade läbirääkimistega hankemenetlusele, kus riigihangete direktiiv 2014/24/EL (edaspidi: direktiiv) art 32 menetluskorda ette ei näe, ning konkurentsipõhisele läbirääkimistega hankemenetlusele, kus on RHS § 70 lg-s 7 direktiivi art 29 lg 4 alusel sätestatud, et hankijal on õigus menetlus läbi viia ka ilma läbirääkimisi pidamata, ei ole mõeldav, et innovatsioonipartnerluses läbirääkimisi ei peeta. Innovatsioonipartnerluses määrab hankija menetluses riigihanke alusdokumentides vaid oma vajaduse innovatiivsete asjade, teenuste või ehitustööde järele, mida ei ole võimalik rahuldada juba turul olemasolevate vajadustega ning vajaduse rahuldamiseks hakkavad ettevõtjad alles lahendusi välja töötama. Seetõttu ei ole võimalik, et hankelolepinguni jõutakse ilma läbirääkimisteta, kuivõrd tehnilist kirjeldust selleks vajalikus detailsuses pakkumuste esitamise esimeseks tähtpäevaks veel ei eksisteerigi ning detailid selguvad alles läbirääkimiste käigus. Sellist lähenemist, et menetlus oleks võimalik läbi viia ilma läbirääkimisi pidamata, ei toeta ka direktiivi art 31, mille lg 3 küll ütleb, et hankija peab läbirääkimisi, kui samas artiklis ei ole sätestatud teisiti, ent teisiti ei ole sätestatud kuskil mujal, kui sama lõike teises lauses, mis keelab läbirääkimised miinimumnõuete ning pakkumuste hindamise kriteeriumide üle.

5. Esitame eelnõu § 1 p 34 kohta järgmise arvamuse:

Oleme seisukohalt, et eelnõu § 1 p-s 34 sisalduv RHS § 83 lg 3 muudatus ei too leevendust hankijate poolt korduvalt välja toodud probleemile seoses hankija ebamõistliku töökoormusega raamlepingu alusel täidetavate hankelepingute andmete sisestamisega registrisse, sh. 15-kohaliste hankelepingu numbrite genereerimise vajadusega. Vastupidiselt on raamlepingu kehtivuse algus veelgi ebamäärasem ajaühik raamlepingu sõlmimise kuupäevast ning eeldab isikult, kes peab aruandlust esitama või selle täitmist kontrollima, kindlasti eraldi tähelepanelikku raamlepingu täiendavat uurimist. Mõistame, et RHS § 83 lg 32 eesmärk on, et tasumisele ei läheks arved, millel puudub alus kohase menetluse ja sõlmitud hankelepingu näol, ent koosmõjus lg-s 3 sisalduva kohustusega on raamlepingute puhul töökoormus hankijatele ebaproportsionaalselt suur, eriti arvestades seda, et jätkuvalt jääb arusaamatuks, kellele ja milleks neid raamlepingu andmeid just selliselt vaja läheb. Me ei hakka siinkohal kordama meie kirjavahetuses ja seletuskirjas viidatud lihtsustamise analüüsis toodud probleemikirjeldust ning argumente, küll aga palume kaaluda kõnealuse § 83 lg-s 3 sisalduva raamlepinguid puudutava aruandluskohustuse kaotamist. Meile teadaolevalt kehtestas seadusandja nimetatud kohustuse 2017. aastal seetõttu, et valitses arusaam, et direktiivi art 50 lg 2 teine taane ei võimalda raamlepingute puhul piirduda üksnes hankelepingu sõlmimise teatega pärast raamlepingu sõlmimist. Kuivõrd praeguseks ajaks on aga jõutud järeldusele, et direktiiv seda siiski võimaldab, on arusaamatu, miks sellisest regulatsioonist jätkuvalt kinni hoitakse.

6. Teeme ettepaneku muuta eelnõu § 1 p 48 ja sõnastada § 114 lõike 11 täiendamise ettepanek järgmiselt:

„(11) Hankija võib piirduda ainult selle pakkumuse vastavuse kontrollimisega, mille ta kavatses käesoleva seaduse § 117 kohase hindamise tagajärjel edukaks tunnistada. Sellisel juhul tagab hankija, et hankelepingut ei sõlmita sellise pakkujaga, kelle pakkumus ei vasta riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele.“;

Selgitus: Eelnõus on nõ. täieliku pöördmenetluse võimalus piiratud vaid juhtumiga, kus pakkumusi hinnatakse üksnes maksumuse või kulu alusel. Eelnõus on märgitud, et nõ kvalitatiivsete hindamiskriteeriumide kasutamisel tekiksid probleemid, ent mitte ühtegi võimalikku probleemi ei ole välja toodud. Meie hinnangul neid ka ei ole. Kui potentsiaalselt eduka pakkumuse kontrolli tulemusena ilmneb, et see pakkumus siiski esitatud tingimustele ei vasta, peab hankija pakkumusi uuesti hindama ja leidma uue majanduslikult kõige soodsama pakkumuse, mille vastavust kontrollida. Juhime tähelepanu, et samamoodi peab hankija pakkumusi uuesti hindama siis, kui kasutusel on nõ kvalitatiivsed tingimused ja edukaks tunnistatud pakkuja kas kõrvaldatakse või jääb kvalifitseerimata RHS § 104 lg 8 alusel või kui edukas pakkuja võtab oma pakkumuse tagasi ning hankija toimib vastavalt RHS § 119 lg-le 1. Seega on pakkumuste uuesti hindamine juba praegu RHS-s kahel juhtumil ette nähtud ning meile teadaolevalt ei ole nende puhul mingeid probleeme täheldatud. Juhul, kui Rahandusministeerium näeb, et tekib oht, et hankijad ei mõista, et nad peavad esialgselt leitud potentsiaalselt eduka pakkumuse tagasi lükkamisel menetlusse jäänud pakkumusi kvalitatiivsete tingimuste alusel uuesti hindama, siis võib lisada § 119 lg 1 eeskujul §-i 114 uue pedagoogilise iseloomuga sätte, mis seda hankijatele meelde tuletab. Leiame, et hankijate töökoormusele ja riigihangete menetlemise kiirusele ning tõhususele tõusetuv kasu kaalub kordades üle kirjeldatud teoreetilise riski, mille realiseerumine on vähetõenäoline.

7. Palume parandada eelnõu § 1 p-s 57 sisalduv viiteviga. Lisatavas § 117 lõikes 11 on ilmselt soovitud viidata eelnõuga lisatavale § 114 lõikele 11, ent ekslikult on viidatud lõikele 1.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Pärt-Eo Rannap
peadirektor

Marek Kübarsepp 5917 9099
marek.kubarsepp@rtk.ee